

*Семкович Василь Богданович,
викладач, концертмейстер
кафедри вокально-естрадного мистецтва
ЗВО «Університет Короля Данила»,
(м. Івано-Франківськ)*

ПІСЕННА ТВОРЧІСТЬ БОГДАНА ШИПТУРА

Постать Богдана Шиптура є однією з ключових постатей музичного Прикарпаття. Його гасло «Ora et labora» – «Молись і працюй» допомагає композитору залишатися творчо активним й по сьогоднішній день. Митець тривалий час очолював Івано-Франківське обласне відділення Національної спілки композиторів України (НСКУ), є викладачем композиції та інструментознавства Івано-Франківського фахового музичного коледжу ім. Д. Січинського, а також свідомим громадянином та патріотом. За вагомий внесок у розвиток національної культури йому присвоєно почесне звання заслуженого діяча мистецтв України [1].

Вокально-інструментальну творчість Б. Шиптура умовно можна розділити на три групи: патетичну, ліричну та духовну, написані як для вокально-інструментального так і й акапельного складу.

Лірична група творів є найбільшою, наскрізною, що займає центральне місце в творчості композитора. Для ліричної групи творів притаманно мрійливо-ліричний характер баркароли з її характерним розміром 6/8. Навіть у музичних візитівках, за якими розпізнаємо почерк стилю Б. Шиптура: «Моє місто» на слова Я. Дорошенка, «Зелені човни» на поезію С. Пушика, осередям є саме плавність і плинність цього явища.

Стилістичною рисою митця є намагання розширити метричну пульсацію, змінити акцентування шляхом однотокового введення в рівномірну дводольну пульсацію тридольного розміру 9/8. Аналогічного ефекту композитор досягає в композиції «І мертвим і живим» на слова Т. Г. Шевченка впроваджуючи в однорідність 9/8-го розміру один такт на 6/8.

Центральне місце в ліричній групі творів займають вокально-інструментальні пісні-романси: «Зелені човни», «Моє місто», «Надивлюся на тебе», «Скажи мені», «Ти і я», «Думав я, що ти – моя лебідка», «Так ніхто не кохав», «Над Золотою Липою туман», «Вечірня роса» та інші.

«Зелені човни» на слова Степана Пушика є справжнім діамантом пісенної творчості прикарпатського митця. Дуже часто композитор вдається до методу контрасту, даючи динамічну насиченість в інструментальному супроводі і прозору статику в основному, куплетному викладі. Подібне трактування зустрічається і у хоровому творі патетичної групи пісень «Моя Україна – квітуча земля» на слова Любомира Кліща.

У композиціях Б. Шиптура зустрічаються прямі запозичення цитат з академічної музики (полістилістика). Так, у творі «Цвітко осіння» на сл. І. Франка використано фрагмент Прелюдії № 4 (опус 28) *мі мінор* Шопена. Подібне трактування вже мало місце в «Молитві» Геннадія Татарченка, де цитується фрагмент «Lagrimgosa» Реквієму Моцарта. Такий прийом полістилістики в естрадній музичній палітрі дозволяє глибше проникнути в глибину слова й поглибити споглядальний характер твору. Композитор майстерно вплітає цитату в тканину твору засобом тембрової передачі, чим і досягає ефекту інтимної лірики.

Стилістичною рисою ліричних композицій Б. Шиптура є застосування певного кола гармонічних функцій. Часте використання неаполітанського акорду, рідше секстакорду, акорду подвійної домінанти основного ступеню та найвагомішим – введення еліпсису, який постає у двох різновидах:

- введення і закріплення паралельного мажору як основного тонального устою; представленого у формі речення, що вносить емоційне піднесення. Все це в поєднанні з динамічною пожвавленістю та пасажними конфігураціями партії супроводу наштовхує на прямий зв'язок до феномену руху Володимира Івасюка в його пісенній творчості: «Водограй», «Хай буде пісня поміж нас», «Червона Рута» та ін.

• неодноразове використання акордів субдомінантової групи після подвійної доміаннти, що посилює інтимну меланхолійність: «Зелені човни», «Сон-трава», «Цвітко осіння», «Думав я, що ти – моя лебідка», «Так ніхто не кохав» та ін.

Композитор масштабно розширює функції доміаннти у автентичній каденції, що дає змогу досягти стану емоційного епатажу. Супровід окреслює форму, вносить свої оригінальні ходи, подекуди навіть випереджуючи вокальну лінію й спрямовує її в необхідне русло; несе на собі функцію динамічної пожвавленості, як і звичайного гомофонно-гармонічного наповнення; використовує гуцульські мотиви, що представлені у вигляді ладового забарвлення та мелізматики: мордентів, тремоло тощо: «Мій Карпатський краю», «Іще заспівай тої пісні».

Звертається Б. Шиптур й до прямих фольклорних жанрів календарно-обрядового зимового циклу: «Ой сталась, браття, добра новина», соціально-побутового (службового) циклу пісень: «Бо війна війною», «Гей, понад морем, понад Дунаєм», «Повіяв вітер степовий», позаобрядового: «Червона калино, чого в лузі стоїш?». Також створює артефакти фольклорних зразків: «У небі вечірнім зоря ясно сяє», «Темної ночі зорі засіяли» та інші. Загалом, як слушно зауважує дослідниця творчості Б. Шиптура Віолетта Дутчак: «усі пісенно-романсові твори Богдана Шиптура визначає особлива мелодичність – одноголоса чи двоголоса, ладова мінливість, що близька до фольклорних зразків» [1, с. 5]. І це явище сильно ріднить його з мелодичністю А. Кос-Анатольського.

Так само, як і Анатолій Кос-Анатольський, Богдан Шиптур спочатку шукає свого виконавця, формує композиційну структуру, а вже потім реалізовує задум. Це стосується не тільки пісенного жанру, а загалом усієї творчості Б. Шиптура. Так, наприклад, твір «Любись Україну», композитор написав для лауреата міжнародних конкурсів Ласло Габоса. А написані для дуету твори: «Місто моє», «Козак гуляє» «Чого являєшся мені у сні», «Зелені човни», «Синам України», нині знаходяться в репертуарі івано-франківських виконавців – заслуженої артистки

України Наталії Шевченко й лауреата міжнародних конкурсів Олександра Семчука.

Патетична група пісень Богдана Шиптура характеризується опорою на народні зразки: «Любись Україну», «І мертвим, і живим», «Козак гуляє», «Синам України», «Моя Україна – квітуча земля», «О, прекрасна зіронько в небі» та інші.

У духовних творах, написаних як для мішаного хору *a cappella*, так і для вокально-інструментального складу використовує тексти як знаних майстрів, так і маловідомих молодих обдаровувачів. Приклади: «Вклоняюся небу», «Вернись, дитино, в рідний дім», «Пам'ятай, над тобою є небо...», «Усе пройде...», «Ой, то не Голубка» та інші. Серед кола науковців, які досліджували творчість Богдана Шиптура слід відзначити постаті доктора мистецтвознавства Віолетти Дутчак, кандидатів мистецтвознавства Ігора Глібовицького та Ігора Дем'янюка, останній з яких є редактором пісень та романсів, здійснив комп'ютерний набір нот і є представником кафедри естрадно-вокального мистецтва УКД на полі бою з військовим агресором.

Отож, пісенна творчість композитора Богдана Шиптура – яскраве втілення культурного розмаїття Прикарпатського краю. Розділивши її на три групи (патетичні, ліричні та духовні твори, написані як для вокально-інструментального, так і акапельного складу) прослідковуємо її тяжіння до фольклору (календарно-обрядове спрямування), полістилістики (цитування знаних академічних музичних зразків), а поряд з цим – використання оригінальних композиторських прийомів та зворотів. Загалом, твори митця є в репертуарі солістів-вокалістів та часто звучать на сценічних майданчиках.

Список використаних джерел :

1. Глібовицький І. Музично-хоровий ужинок композитора Богдана Шиптура. *Галичина*. 02.09.2022. URL: <https://galychyna.if.ua/analytic/muzichno-horoviy-uzhinok-kompozitora-bogdana-shiptura/>

2. Дутчак В. Мистецькі обрії творчості Богдана Шиптура. *Б. Шиптур. Пісні та романси*. Івано-Франківськ: Симфонія

форте, 2021. С. 5 –6.

3. Максим'юк Г. Богдан Шиптур: «Без музики я б і тижня не прожив, вмер би без неї». *Галицький кореспондент*. 28.08.2011. URL: <https://gk-press.if.ua/x5190>

4. Шиптур Б. Пісні та романси. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2021. 140 с.

*Станіславська Катерина Ігорівна,
доктор мистецтвознавства, професор,
професорка кафедри музичного виховання
Київського національного університету театру,
кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого,
(м. Київ)*

ЕСТРАДНЕ ШОУ ЯК ПРЕЗЕНТАНТ ВИДОВИЩЕЦЕНТРИЗМУ

Сьогодні ми вже не говоримо про ескалацію видовищності – вона успішно відбулася, панує і поширюється. Видовищецентризм, театралізація життя, суспільство спектаклю, візуальний поворот, шоуїзація – в таких і подібних категоріях культурознавці зазвичай характеризують сьогодення.

Сучасні мистецькі форми, втілюючи й інтерпретуючи ці тенденції, використовують гіпертрофований надлишок художніх засобів та прийомів, еkleктизм, мозаїчність, полістилістику, надмірність інформації. Одним із характерних проявів актуального функціонування мистецтва постало використання підкреслено ігрового стилю, ігрових прийомів. Митець зосередився не на відображенні, а на моделюванні дійсності: кожна індивідуальна творча стратегія має ігровий компонент – чи у момент створення, чи в процесі демонстрації, чи під час сприй-